

טיעון

כיצד ניתן להקנות את השליטה במושגים הבסיסיים של שפת הטיעון?

ישנם מספר מודלים של הקניית המושגים הבסיסיים של הטיעון. השימוש במושגים הבסיסיים הוא תלוי רמת הכתה וגיל הילדים. רצוי להתחיל במושגים ראשוניים ועם הזמן והשנים להכניס את המרכיבים הנוספים של הטיעון. מסמך הסטנדרטים של החינוך הלשוני בפרק על הישגים נדרשים עמ' 83, מפרט את ההישגים הנדרשים בכל שכבת גיל. להלן:

עד סוף כתה ב' – הבעת עמדה אישית על נושא או על טקסט והנמקתה
עד סוף כתה ד' – הצגת טיעון על נושא טקסט או סוגיה תוך: העלאת נימוקים רלוונטיים לביסוס הטיעון, שימוש במבנים לוגיים בולטים: סיבה-תוצאה, השוואה, הסבר והדגמה.
עד סוף כתה ו' – הצגת טיעון על נושא, טקסט או סוגיה תוך: העלאת נימוקים רלוונטיים לביסוס הטיעון, שימוש במבנים לוגיים בולטים: סיבה- תוצאה, השוואה, בעיה ופתרון, הסבר, פירוט והדגמה, התייחסות לטיעונים שכנגד.

שימוש בשפת הטיעון:

בטרם נציג מספר דגמים קונקרטיים שניתן ליישם בכיתה חשוב להדגיש את נושא השפה. שימוש בשפת החשיבה בכלל והטיעון בפרט הנה כלי מרכזי בפיתוח אסטרטגיות קוגניטיביות בקרב התלמידים. סיפור, שיר, פסוק בתנ"ך אמירה של תלמיד, שיחה בכתה שבה התבקשו התלמידים להביע דעה – כל אלה יכולים להיות זרז עבור המורה לשימוש במושגים: טענה, נימוק, הסבר, ראיה. להלן כמה דוגמאות לשימוש בשפת הטיעון:

- **טיעונים** - המורה חוזרת על דברי תלמיד מסוים פונה אל הכתה ואומרת/שואלת: הוא טוען ככה וככה, איזה נימוק חשוב היא נתנה? האם יש למישהו נימוק נוסף?
- **טיעוני נגד** -מה חסר בנימוק הזה? האם מישהו מתנגד לדבריו? מה הנימוק שלו?
- **נימוקים** - המורה אומרת לתלמידה: את מעלה טענה כזו וכזו, זה מעניין אולי תסביר לנו על מה את מבססת אותה? איזו ראיה יש לך? כיצד את מסביר את דבריך? איך תשכנעי מישהו אחר?
- **זיהוי מבנה טיעוני** - המורה עוצרת בפעילות מסוימת בכתה, לאחר שהתלמידים למדו כבר את המושגים טענה ונימוק, ואומרת, בדברים שקראנו רק עכשיו בכתה מופיעים טענה ונימוק, מי יכול לזהות את הטענה? מהו הנימוק? האם הנימוק הזה מתקבל על דעתכם? על מה הוא מבוסס?
- **טיבו של טיעון** - כאשר אתם רוצים לשכנע בטענה שלכם מה הופך טיעון לטיעון טוב? (ראיות, עדויות, עובדות, סיבות, שפה משכנעת) מה קורה אם אתם לא מסכימים עם טיעונים של מישהו אחר? (צריך להסתכל על שני צידי הטענה. להסתכל או לחשוב מה יכולה להיות הטענה של האחר ולדעת איך לבנות טענה נגדית.